

دانشگاه گیلان

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان

از:

کاوه خاکسار نجفی

استاد راهنما:

دکتر مهرعلی همتی نژاد

اسفند ۱۳۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی
گرایش مدیریت ورزشی

بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده‌ی استان گیلان

از

کاوه خاکسار نجفی

استاد راهنما

دکتر مهرعلی همتی نژاد

استاد مشاور

رسول فرجی

اسفند ۱۳۹۱

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

تقدیر و تشکر:

از استاد گرامی و فرزانه‌ام جناب آقای **دکتر مهرعلی همتی نژاد** که راهنمایی‌های ایشان ضمن آموختن درس زندگی، انگیزه‌ای برای حرکت و تلاش شد.

استاد مشاور عزیزم جناب آقای **رسول فرجی** که همواره با نظرات تخصصی خود و یادآوری نکات ظریف پژوهشی، راهگشا و پشتیبان من بودند.

و همچنین، از اساتید گرانقدر خود آقای **دکتر رمضانی نژاد** و خانم **دکتر بنار** که هرگز از راهنمایی‌ها و مشاوره‌های سازنده خود برای اینجانب دریغ نکردند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ت	فهرست مطالب
چ	فهرست جدول‌ها
ح	فهرست شکل‌ها
ح	فهرست پیوست‌ها
خ	چکیده فارسی
د	چکیده انگلیسی

فصل اول: طرح تحقیق

۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ بیان مسئله
۶	۳-۱ ضرورت و اهمیت تحقیق
۷	۴-۱ اهداف تحقیق
۷	۱-۴-۱ هدف کلی
۸	۲-۴-۱ اهداف اختصاصی
۸	۵-۱ فرضیه‌های تحقیق
۸	۶-۱ محدودیت‌های تحقیق
۸	۱-۶-۱ محدوده تحقیق
۹	۲-۶-۱ محدودیت‌های غیرقابل کنترل
۹	۷-۱ پیش‌فرض‌های تحقیق
۹	۸-۱ تعریف واژه‌ها و اصطلاحات تحقیق

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱۲	۱-۲ مقدمه
۱۲	۲-۲ بخش اول: مبانی نظری
۱۲	۱-۲-۲ اهمیت مدیریت اماکن ورزشی
۱۳	۲-۲-۲ تقسیم‌بندی کلی اماکن ورزشی
۱۳	۳-۲-۲ انواع اماکن ورزشی
۱۴	۴-۲-۲ ملاحظات کلی در طراحی و ساخت اماکن ورزشی
۱۵	۵-۲-۲ مشخصات کالبدی فضاهای ورزشی
۱۶	۱-۵-۲-۲ خصوصیات و ویژگی‌های کف پوش‌های ورزشی
۱۷	۲-۵-۲-۲ مشخصات دیوارهای سالن‌های ورزشی
۱۷	۳-۵-۲-۲ مشخصات سقف سالن‌های ورزشی
۱۸	۴-۵-۲-۲ رنگ کف، دیوارها و سقف سالن‌های ورزشی چند منظوره

۱۸	۶-۲-۲ چگونگی وضعیت امکانات و فضاهای جانبی اماکن ورزشی
۱۸	۱-۶-۲-۲ رختکن مراجعه کنندگان
۱۸	۲-۶-۲-۲ موقعیت و فاصله رختکن تا زمین بازی
۱۹	۳-۶-۲-۲ اندازه اتاق رختکن
۱۹	۴-۶-۲-۲ در رختکن
۱۹	۵-۶-۲-۲ دیوار رختکن
۱۹	۶-۶-۲-۲ سرویس های بهداشتی (توالت ها)
۲۰	۷-۲-۲ ملاحظات محیطی ویژه ای اماکن ورزشی
۲۱	۸-۲-۲ استخر شنا
۲۱	۱-۸-۲-۲ تعریف
۲۱	۲-۸-۲-۲ استخر سرپوشیده
۲۱	۳-۸-۲-۲ ایمنی استخرهای شنا
۲۲	۴-۸-۲-۲ تجهیزات استخرهای شنای سرپوشیده
۲۲	۱-۴-۸-۲-۲ کاسه ای استخر
۲۳	۲-۴-۸-۲-۲ لبه ای استخر
۲۳	۳-۴-۸-۲-۲ کف پوش استخر
۲۳	۴-۴-۸-۲-۲ دیوارهای استخر
۲۴	۵-۴-۸-۲-۲ درب ها و پنجره های استخر
۲۴	۶-۴-۸-۲-۲ سقف استخر
۲۵	۷-۴-۸-۲-۲ پیاده روها
۲۵	۸-۴-۸-۲-۲ تهویه ای استخر
۲۶	۹-۴-۸-۲-۲ سیستم روشنایی استخر
۲۶	۱۰-۴-۸-۲-۲ علائم ایمنی و نشانه های عمق در استخر
۲۷	۱۱-۴-۸-۲-۲ طناب جداکننده
۲۷	۱۲-۴-۸-۲-۲ نردبان
۲۷	۱۳-۴-۸-۲-۲ خروجی اضطراری
۲۷	۱۴-۴-۸-۲-۲ سیستم هشدار دهنده ای خطر در استخر
۲۸	۱۵-۴-۸-۲-۲ دریچه های تخلیه در کف استخر
۲۸	۱۶-۴-۸-۲-۲ پریش های الکتریکی
۲۸	۹-۲-۲ تجهیزات مورد نیاز ایمنی در استخر
۲۸	۱۰-۲-۲ ساختمان ها و فضاهای جانبی استخر
۳۰	۱۱-۲-۲ طرح ایمنی و امنیت فضاهای ورزشی
۳۱	۱۲-۲-۲ اماکن ورزشی و خطرات آن ها
۳۲	۱۳-۲-۲ مدیریت ریسک
۳۲	۱-۱۳-۲-۲ تعریف مدیریت ریسک

۳۲ اهمیت مدیریت ریسک ۲-۱۳-۲
۳۳ رعایت اصول و ضوابط ایمنی و حفاظتی اماکن ورزشی ۱۴-۲-۲
۳۳ ایمنی در ساختمان‌های ورزشی (اماکن سرپوشیده) ۱۵-۲-۲
۳۴ ایمنی وسایل و تجهیزات بازی ۱۶-۲-۲
۳۵ حریم ایمنی اماکن ورزشی ۱۷-۲-۲
۳۷ توصیه‌های ایمنی برای اماکن ورزشی ۱۸-۲-۲
۳۸ نگهداری و تعمیر اماکن ورزشی ۱۹-۲-۲
۳۸ مسئولیت مدیران در قبال تماشاگران ۲۰-۲-۲
۳۹ بخش دوم: پیشینه تحقیق ۲۱-۲-۲
۳۹ تحقیقات انجام شده در داخل کشور ۱-۲۱-۲-۲
۴۴ تحقیقات خارجی ۲-۲۱-۲-۲
۵۱ جمع‌بندی ۲۲-۲-۲

فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق

۵۳ مقدمه ۱-۳
۵۳ روش پژوهش ۲-۳
۵۳ جامعه‌ی آماری تحقیق ۳-۳
۵۳ نمونه‌ی آماری تحقیق ۴-۳
۵۳ ابزار گردآوری اطلاعات ۵-۳
۵۴ روش امتیازگذاری ۶-۳
۵۴ روایی و پایایی چک لیست ۷-۳
۵۴ روایی چک لیست ۱-۷-۳
۵۴ پایایی چک لیست ۲-۷-۳
۵۵ شیوه‌ی اجرای تحقیق ۸-۳
۵۵ روش‌های آماری ۹-۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق

۵۷ مقدمه ۱-۴
۵۷ توصیف اماکن ورزشی مورد مطالعه ۲-۴
۵۹ توصیف وضعیت ایمنی سالن‌های ورزشی چند منظوره ۳-۴
۵۹ وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی ۱-۳-۴
۶۱ وضعیت ایمنی جایگاه تماشاگران ۲-۳-۴
۶۳ وضعیت ایمنی لوازم و تجهیزات ورزشی ۳-۳-۴
۶۵ وضعیت ایمنی ساختمان و تأسیسات اماکن ورزشی ۴-۳-۴
۶۸ توصیف وضعیت ایمنی استخرها ۴-۴

۷۲	۳-۴ آزمون طبیعی بودن توزیع داده‌ها
۷۳	۴-۴ آزمون فرضیه‌های تحقیق
۷۳	۱-۴-۴ فرضیه اول
۷۴	۲-۴-۴ فرضیه دوم
۷۵	۳-۴-۴ فرضیه سوم
۷۶	۴-۴-۴ فرضیه چهارم
۷۷	۵-۴-۴ فرضیه پنجم
۷۸	۶-۴-۴ فرضیه ششم

فصل پنجم: خلاصه، بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای تحقیق

۸۱	۱-۵ مقدمه
۸۱	۲-۵ خلاصه‌ی تحقیق
۸۲	۳-۵ بحث و نتیجه‌گیری
۸۶	۴-۵ نتیجه‌گیری و ارائه راهکارهای مناسب
۸۸	۵-۵ پیشنهادهای تحقیق
۸۸	۱-۵-۵ پیشنهادهای کاربردی
۸۸	۲-۵-۵ پیشنهادهای پژوهشی

منابع و مأخذ

۹۰	منابع و مأخذ
----	--------------

فهرست جدول‌ها

۲۹	جدول (۱-۲) تعداد ناجیان غریق در استخر
۳۶	جدول (۲-۲) اندازه‌ی استاندارد زمین‌ها در رشته‌های ورزشی مختلف
۴۲	جدول (۳-۲) حوادث اتفاق افتاده به نقل از سایت رسمی فیفا
۵۵	جدول (۱-۳) ضریب پایایی درونی چک لیست‌های تحقیق
۵۷	جدول (۱-۴) توزیع سالن‌های ورزشی سرپوشیده بر اساس شهر
۵۸	جدول (۲-۴) توزیع استخرهای سرپوشیده بر اساس شهر
۵۹	جدول (۳-۴) توصیف وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی
۶۱	جدول (۴-۴) توصیف وضعیت ایمنی جایگاه تماشاچیان و سکوها
۶۳	جدول (۵-۴) توصیف وضعیت ایمنی لوازم و تجهیزات ورزشی سالن‌های چند منظوره
۶۵	جدول (۶-۴) توصیف وضعیت ایمنی ساختمان و تأسیسات سالن‌های چند منظوره
۶۸	جدول (۷-۴) توصیف وضعیت ایمنی استخرها
۷۲	جدول (۸-۴) نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف
۷۳	جدول (۹-۴) نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای در مورد مقایسه امتیاز ایمنی امکانات بهداشتی با مقدار متوسط

- جدول (۱۰-۴) نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای در مورد مقایسه امتیاز ایمنی ساختمان و تأسیسات با مقدار متوسط ۷۴
- جدول (۱۱-۴) نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای در مورد مقایسه امتیاز ایمنی لوازم و تجهیزات با مقدار متوسط ۷۵
- جدول (۱۲-۴) نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای در مورد مقایسه امتیاز ایمنی جایگاه تماشاچیان با مقدار متوسط ۷۶
- جدول (۱۳-۴) نتیجه آزمون تی یک نمونه‌ای در مورد مقایسه امتیاز ایمنی استخرها با مقدار متوسط ۷۷
- جدول (۱۴-۴) آماره‌های توصیفی مربوط به مؤلفه‌های ایمنی اماکن ورزشی ۷۸
- جدول (۱۵-۴) نتایج آزمون اندازه‌گیری مکرر مربوط به مؤلفه‌های ایمنی اماکن ورزشی ۷۸

فهرست شکل‌ها

- شکل (۱-۴) امتیاز ایمنی هر یک از گویه‌های مؤلفه امکانات بهداشتی ۶۰
- شکل (۲-۴) امتیاز ایمنی هر یک از گویه‌های مؤلفه جایگاه تماشاچیان ۶۲
- شکل (۳-۴) امتیاز ایمنی هر یک از گویه‌های مؤلفه لوازم و تجهیزات ۶۴
- شکل (۴-۴) امتیاز ایمنی هر یک از گویه‌های مؤلفه ساختمان و تأسیسات ۶۷
- شکل (۵-۴) امتیاز ایمنی هر یک از گویه‌های مؤلفه ساختمان و تأسیسات ۷۱
- شکل (۶-۴) امتیاز مؤلفه‌های ایمنی اماکن و تأسیسات ورزشی ۷۹

فهرست پیوست‌ها

- پیوست ۱: چک لیست بررسی وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی ۹۶
- پیوست ۲: چک لیست بررسی وضعیت ایمنی ساختمان و تأسیسات ۹۷
- پیوست ۳: چک لیست بررسی وضعیت ایمنی لوازم و تجهیزات ورزشی ۹۹
- پیوست ۴: چک لیست بررسی وضعیت ایمنی جایگاه تماشاچیان و سکوها ۱۰۰
- پیوست ۵: چک لیست بررسی وضعیت ایمنی استخر ۱۰۱

چکیده:

بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان

کاوه خاکسار نجفی

هدف از این پژوهش، بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده (سالن‌های چند منظوره) استان گیلان و استخرها است. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش توصیفی - پیمایشی است که از طریق پرسش نامه و مشاهده‌ی حضوری محقق در اماکن ورزشی انجام شده است. جامعه‌ی آماری این تحقیق کلیه‌ی اماکن ورزشی سرپوشیده‌ی شهری استان گیلان است که شامل سالن‌های چند منظوره و استخرهای سرپوشیده بوده و تعداد آن بر اساس آمار اداره‌ی کل ورزش و جوانان استان گیلان در سال (۱۳۹۱)، ۶۶ سالن و ۶ استخر سرپوشیده است. برای جمع‌آوری اطلاعات تحقیق حاضر از چک لیست محقق ساخته ابراهیمی استفاده شد که در مجموع ۸۱ سؤال، پس از روایی و پایایی، سؤال‌های چک لیست را در ۵ بخش امکانات بهداشتی، ساختمان و تأسیسات، تجهیزات و لوازم ورزشی، جایگاه تماشاچیان و سکوها، استخرها تشکیل دادند.

روایی چک لیست از طریق نظرسنجی ۱۰ نفر از اساتید خبره و افراد متخصص در این امر و پایایی چک لیست‌های تحقیق با استفاده از روش ضریب همبستگی درونی چک لیست‌های تحقیق محاسبه شد. همبستگی بین نتایج دو ارزیابی (در زمان‌های متفاوت) در تمامی بخش‌ها بالای ۰/۸۰٪ بود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری توصیفی و روش‌های آماری (آزمون‌های کولموگروف - اسمیرنوف، آزمون تی یک نمونه‌ای و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر) در سطح $p \leq 0/05$ استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که وضعیت ایمنی تجهیزات و لوازم ورزشی با میانگین ۳/۰۳ در رتبه‌ی اول و در وضعیت مناسب قرار دارد، وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی با میانگین ۲/۶۶ در رتبه‌ی دوم و در وضعیت در حد متوسط قرار دارد، وضعیت ساختمان و تأسیسات با میانگین ۲/۲۳ در رتبه‌ی سوم و در وضعیت نامناسب قرار دارد، وضعیت جایگاه تماشاچیان با میانگین ۱/۵۲ در رتبه‌ی آخر و در وضعیت نامناسب قرار دارد و همچنین استخرهای سرپوشیده‌ی استان گیلان با میانگین ۲/۶۴ در وضعیت در حد متوسط قرار دارد.

کلید واژه‌ها: ایمنی، اماکن ورزشی، ساختمان و تأسیسات ورزشی، امکانات بهداشتی، تجهیزات و لوازم بهداشتی

Abstract

The study of condition of indoor sportfacilities' safety in Guilan province.

Kaveh Khaksar Najafi

The objective of this is to determine the state of safety in indoor sport facilities (multipurpose halls) and swimming pools of Guilan province. The study is applicable in terms of purpose and it is descriptive – surveying from the viewpoint of methodology that has been carried out by questionnaire and observasion of researcher in sport facilities. Statistical society of this research is all the indoor sport facilities in Guilan province that includes multipurpose halls and indoor pools and the number of them based on statistics received from Guilan Physical Education Office is 66 halls and 6 indoor pools in 1391. In order to obtain the data of the research, the evaluative checklist of Ebrahimi with 81 questions was used. After validity and reliability, the questions classified in to five units including health facilities, building and services, sports equipments, the place of viewers and plat forms, and pools.

Validity of checklists was evaluated through consulting with 10 skilled professor and faculty of physical education departments and their reliability was calculated using interclass correlation coefficient of them. Correlation between results of these two evaluations (in different times) in all units cited above was 80%. Descriptive and perceptive statistics (Kolmogroph-ESmirnov tests, one sample t- test, repeated measures (GLM)) were used in the level $P \leq 0/05$ for analyzing the data.

The results of the research showed that the state of safety about sport equipments with average score 3/03, has a suitable condition, health facilities with average score 2/66, has average somewhat condition, building and services with average score 2/23, has an inappropriate state, place in the first level to third level and the place of viewers in last level and it has inappropriate state. Also, indoor pools of the province with average score 2/64 has an average somewhat condition .

Kay words: safety, sport facilities, Building and Sports facilities, Health Facilities, Medical Equipment and Supplies.

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱- مقدمه

امروزه ورزش تبدیل به یک پدیده‌ی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بسیار مهم شده است. بسیاری از مردم در جوامع مختلف به اهمیت ورزش در حفظ سلامتی، نشاط و شادابی، بالا بردن توانایی‌های جسمی و روانی پی برده و به ورزش‌های تفریحی یا اوقات فراغت و عده‌ای نیز به عنوان ورزشکار حرفه‌ای به ورزش‌های قهرمانی یا رقابتی می‌پردازند. اما ورزش‌های اوقات فراغت یا ورزش قهرمانی همه در مکان‌هایی به نام اماکن و تأسیسات ورزشی انجام می‌شوند. این گونه اماکن، تأسیسات و تجهیزات باید به گونه‌ای ساخته، تجهیز و اداره شوند که بتوانند پاسخگوی نیازها، انتظارات، سلائق و علائق تمامی گروه‌ها و افراد باشند.

با توجه به افزایش نیروی انسانی جوان و با در نظر گرفتن بقیه اقشار کشور و نیاز آنان به سلامتی (جسمانی و روانی) و تفریح که پرداختن به فعالیت‌های ورزشی بخشی از این نیاز را رفع می‌کند، همچنین لزوم کسب نتایج خوب در رقابت‌های ورزشی ملی و بین‌المللی که باعث افزایش غرور ملی و ایجاد همبستگی ملی می‌شود، توجه به ابعاد مختلف برنامه‌های آموزشی، تفریحی و مسابقاتی و از جمله ایجاد تأسیسات ورزشی مناسب و استاندارد ضروری به نظر می‌رسد (۱۸).

اجرای مطلوب برنامه‌های تربیت بدنی و ورزش مستلزم فراهم آوردن مجموعه‌ای از شرایط و امکانات است و از جمله مهم‌ترین این شرایط، استفاده از فضاها و تجهیزات و وسایل استاندارد است که بر اساس معیارهای بین‌المللی و قوانین مصوب فدراسیون‌های ورزشی در هر رشته طراحی شده است. به عبارتی بهتر، ایجاد زمینه مناسب برای تحقق اهداف تربیت بدنی، ضرورت توجه به امکانات، فضاها، تأسیسات و آگاهی از دانش مدیریت تأسیسات ورزشی در جهت حفظ و نگهداری و استفاده بهینه از این امکانات بیش از پیش مطرح کرده و بر اهمیت موضوع می‌افزاید (۲۳).

اماکن ورزشی بستر اجرای فعالیت‌های ورزشی هستند و کیفیت آن‌ها بر روی اجرای تمرینات و برگزاری مسابقات و رقابت‌های ورزشی تأثیر مستقیم دارد. ساخت اماکن ورزشی نیازمند دقت و درایت فراوان است، به طوری که اشتباه و غفلت در برنامه‌ریزی، طراحی، ساخت و تجهیز تأسیسات باعث به هدر رفتن وقت، انرژی و بودجه می‌شود و این امر می‌تواند در برنامه‌های آینده‌ی یک کشور در زمینه‌های ورزش و تفریحات سالم، تأثیر نامطلوب بگذارد (۲۷).

گرایش رو به رشد مردم به ورزش به علل مختلفی همچون افزایش اوقات فراغت، گرایش شدید به تندرستی، رایج شدن شرکت

در فعالیت‌های ورزشی، افزایش درآمدهای خانوار، شیوع ورزش حرفه‌ای و غیره اهمیت امکانات و زیرساخت‌های استاندارد ورزشی را دوچندان کرده است. مطمئناً محیط ورزشی مناسب و ایمن یکی از عوامل مؤثر در ارتقاء کیفی اجراهای ورزشی به شمار می‌رود. فقدان و کمبود امکانات و تسهیلات ورزشی مناسب از جمله عواملی است که می‌تواند پیشرفت ورزشکاران را تحت تأثیر قرار دهد. در صورتی که این مشکل برطرف نشود، بعید به نظر می‌رسد که ورزشکاران بتوانند به بالاترین سطح اجرایی خود برسند (۲۴).

در جهت افزایش سلامت جسمانی و از بین بردن مشکلات روانی و اجتماعی افراد جامعه و تحقق اهداف تربیت‌بدنی، مسئولان ورزش کشور وظیفه خطیری در ایجاد فضاهای مناسب ورزشی برابر با استانداردهای کشوری و جهانی بر عهده دارند. در همین راستا توجه به ایمن و استاندارد بودن اماکن ورزشی و توجه به مسائل بهداشتی این اماکن باعث می‌گردد که ضمن افزایش مشارکت ورزشی افراد، سلامتی جسمانی آن‌ها نیز در وضعیت مطلوبی قرار بگیرند.

۱-۲- بیان مسئله

از آنجایی که فعالیت بدنی و ورزش مهمترین عامل در کسب سلامتی و تندرستی انسان می‌باشند، لذا بررسی مکان‌های ورزشی از نظر ایمنی آن‌ها بسیار حائز اهمیت است (۱۸). ورزش در طی چند دهه اخیر به یک صنعت فعال تبدیل شده است و در طی سال‌ها دستخوش تحولات چشمگیری گشته است. یکی از جنبه‌هایی که در ورزش به آن توجه بسیار شده است ساخت اماکن ورزشی استاندارد و ایمن می‌باشد. هر چه تسهیلات بیشتر و با کیفیت بالاتری در دسترس باشد، میزان فعالیت جسمانی افراد بیشتر خواهد بود. بنابراین پیش از انجام اقداماتی در زمینه ارتقاء فعالیت جسمانی در بین مردم باید بستر و شرایط انجام این برنامه‌ها بررسی شود تا از این رهگذر میزان دسترسی مردم به امکانات ورزشی و بهره‌مندی آن‌ها از این امکانات مشخص گردد (۱).

موارد خطرناک در فضاهای ورزشی که باعث بروز صدماتی شده است بسیار زیاد می‌باشد اما بدون تردید پیشگیری آسان‌تر و کم هزینه‌تر از درمان است. در مدیریت ایمنی اماکن ورزشی همواره باید به خاطر داشت که «پیشگیری آسان‌تر و بهتر از درمان است». به عنوان مثال با اندک تمهیداتی می‌توان از وجود اشیاء خطرناکی که بر روی تیرک والیبال برای تنظیم تور به کار گرفته می‌شود، از آسیب دیدن و یا نایبایی یک فرد جلوگیری به عمل آورد. وضعیت ایمنی اماکن ورزشی، در بعد وسیع آن در بروز آسیب‌ها و صدماتی که منجر به خسارت مالی و جانی می‌گردند نقش به‌سزایی را داراست. حوادث مربوط به برگزاری مسابقات و تمرینات آمادگی ورزشکاران می‌تواند پرهزینه و ناگوار باشد. این‌گونه حوادث، هراز چندگاهی کانون توجه گزارش‌های وسایل

ارتباط جمعی قرار می گیرند ولی متأسفانه به صورت گذرا و مقطعی مهم تلقی می گردند و پس از گذشت زمان مجدداً به دست فراموشی سپرده می شوند. به عنوان نمونه می توان به استادیوم ساری اشاره کرد که در رسانه های کشور مورد توجه قرار گرفت و مجدداً به دست فراموشی سپرده شد، یا عدم ایمنی لازم در مسابقه تیم ملی فوتبال کشورمان با ژاپن در بهار ۸۴ اشاره داشت که باعث از دست دادن جان هفت نفر از هموطنان و مصدومیت عده ی کثیری شد (۲۴).

در بسیاری از کشورها به بررسی وضعیت ایمنی و نیز بروز عوامل خطرزا در محیط ورزش پرداخته می شود. تیلور^۱ (۱۹۹۱) در تحقیقی در مورد استادیوم های ورزشی در انگلستان از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۸۹ به بیش از ۴۰ مورد سانحه اشاره کرد (۶۱). فینچ و همکاران^۲ (۲۰۰۰) در تحقیقی تحت عنوان « بررسی اقدامات ایمنی در باشگاه های ورزشی شهر هیوم ایتالیا » به این نتیجه رسیدند که زمین های بازی باشگاه های مورد مطالعه از نظر ایمنی دارای وضعیت خوبی می باشند و ۶۱ درصد از این باشگاه ها گزارش کردند که باید ایمنی زمین های بازی و زمین های اطراف آنها را توسعه دهند (۴۴).

جابری و همکاران (۱۳۸۳) در تحقیقی به بررسی وضعیت بهداشتی و ایمنی سالن های ورزشی شهر مشهد پرداختند و به این نتیجه رسیدند که وضعیت بهداشتی و ایمنی سالن های ورزشی شهر مشهد در سطح پایین قرار دارند (۷).

فارسی در سال (۱۳۸۵) در تحقیق تحت عنوان « بررسی وضعیت اماکن ورزشی دانشگاه های تهران و ارائه راهکارهای مناسب » که بر روی ۱۰ دانشگاه شهر تهران انجام گرفت به این نتیجه رسید که اماکن ورزشی دانشگاه های تهران نسبت به استانداردهای موجود وضعیت ایمنی مناسبی ندارند (۲۸).

جاندا^۳ (۱۹۹۴)، در گزارش خود به تعدادی مرگ و میر بازیکنان فوتبال در اثر برخورد آنها با پایه های دروازه اشاره کرده است (۴۹).

علاوه بر تحقیق های مذکور، حوادث ناگواری که در اماکن ورزشی اتفاق افتاده است، بر اهمیت موضوع مورد مطالعه می افزاید که در ادامه به چند مورد از آنها اشاره می شود:

به گزارش عصر ایران در اسفند سال ۱۳۹۰ بیش از ۷۵ نفر در اثر هجوم تماشاگران پس از بازی المصری و الاهلی در لیگ فوتبال مصر کشته شدند. بازی دو تیم کاندیشف و اورلاندو پیرانس در فوتبال آفریقای جنوبی، همواره دردسرساز بوده است. اما تلخ ترین آن آوریل ۲۰۱۱ در ورزشگاه الیس رخ داد. در این روز بیشتر از ۲ برابر گنجایش ورزشگاه برای تماشای بازی آورده بودند، ۴۳

1- Taylor
2- Finch et. all
3- Janda

نفر آن‌ها هرگز بازنگشتند.

در اردیبهشت ۱۳۷۸ در دبیرستان شهدا در منطقه ۱۴ تهران اصابت دروازه فوتبال به جمجمه دانش‌آموز منجر به مرگ وی شد. هجوم تماشاگران در ورزشگاه آزادی تهران منجر به کشته شدن هفت نفر و مصدومیت عده زیادی از تماشاگران انجامید. در بازی تیم‌های فوتبال پیروزی و شمشک نوشهر بود که به دلیل عدم کنترل ورود و خروج تماشاچیان و سقوط سقف منجر به قطع نخاع و کشته شدن چهار نفر و آسیب دیدگی چندین تماشاگر گردید. ریزش جایگاه تماشاگران در یکی از ورزشگاه‌های انگلیس در شهر لیورپول باعث کشته شدن بیش از ۸۴ انسان گردید. سقوط دروازه در یکی از سالن‌های ورزشی استان مازندران و برخورد آن با پشت سر یکی از قهرمانان کشتی، منجر به مرگ وی شد (۶۵).

در سال ۱۳۸۴ در یکی از استخرهای شهر ساوه کودک ۸ ساله جان سپرد. در تاریخ ۲۰ خرداد ۹۰ در بازی بین تیم‌های پیروزی و ملوان هجوم تماشاگران به داخل زمین به علت عدم ایمنی لازم و محکم نبودن‌ها و نرده‌های محافظ بین جایگاه تماشاگران و زمین بازی موجب زخمی شدن تعدادی از بازیکنان و تماشاگران گردید (۶۵).

بر همین اساس در نظر گرفتن راهکارهای مدیریتی مناسب در جهت ایجاد فضاهای ایمن برای فعالیت‌های بدنی کشور امری ضروری به نظر می‌رسد. در ساخت اماکن و تجهیزات ورزشی به مسائل ایمنی باید توجه شود و فراهم نمودن محیطی آرام و لذتبخش از وظایف حیاتی مسئولین ورزش کشور است (۶). اختصاص دادن فضای کافی و مناسب برای اجرای فعالیت‌های ورزشی معضلی است که شاید با وجود اهمیت بسیار زیاد، کمتر مورد توجه قرار گرفته است (۲۲).

شناسایی عوامل خطرناک، پیشگیری از آن‌ها و برطرف کردن این عوامل و ایجاد محیطی امن برای افراد در اماکن ورزشی سعی در به وجود آوردن محیطی مناسب، باعث مشارکت بیشتر در فعالیت‌های جسمانی می‌شود و کمک شایانی در بهره‌وری از نیروی تفکر و جسمانی افراد جامعه می‌کند و همچنین باعث کاهش هزینه‌ها خواهد شد (۱۳).

سئوالاتی که در اینجا مطرح می‌شود به شرح زیر است:

- ۱- وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان چگونه است؟
- ۲- وضعیت ایمنی ساختمان‌ها و تأسیسات اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان چگونه است؟
- ۳- وضعیت ایمنی لوازم و تجهیزات ورزشی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان چگونه است؟
- ۴- وضعیت ایمنی سکوها و جایگاه تماشاچیان اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان چگونه است؟
- ۵- وضعیت ایمنی استخرهای سرپوشیده استان گیلان چگونه است؟

به دلیل گرایش بسیار زیاد مردم گیلان به ورزش و نقشی که ورزش در زندگی مردم این استان دارد و به دلیل این که تحقیقی در این زمینه‌ها در استان گیلان انجام نگرفته و هم‌چنین مشاهده عینی بسیاری از مشکلات در اماکن ورزشی این استان، محقق بر آن شد ایمنی اماکن ورزشی را مورد بررسی قرار دهد تا شاید این امر منجر به اصلاح و یا بهبود وضعیت موجود و ارائه خدمات بهتر گردد.

۱-۳- ضرورت و اهمیت تحقیق

اهمیت اجتماعی ورزش پیوسته افزایش پیدا می‌کند. فعال بودن و ورزشی زندگی کردن جزئی از روش زندگی بسیاری از اقشار جامعه شده است. فعالیت‌های ورزشی در اماکن و تأسیسات ورزشی صورت می‌پذیرند، از این رو نقش این اماکن در پاسخگویی به این روند مثبت، اهمیت بسیار زیادی دارد (۵۴). البته وظیفه‌ی مسئولان و دست‌اندرکاران و به ویژه مدیران اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی برای تحقق اهداف ورزشی آسان نیست. تنها وقتی که تمامی اجزای سیستم عملکردی، وظایف خود را به نحو احسن انجام دهند، امکان تحقق اهداف وجود دارد. یکی از مهمترین این وظایف و تدابیر، به وجود آوردن شرایط ایمن و مطابق با معیارهای بهداشتی در محیط‌های ورزشی است (۸).

بی تردید بدون اطلاعات و آمار دقیق، هرگونه برنامه ریزی و اجرا غیرممکن خواهد بود. برای برنامه‌ریزی دقیق و تحقق اهداف از پیش تعیین شده، قبل از هر چیز به شناخت صحیح از وضعیت موجود و اطلاعات و آمار درست در مورد پدیده‌ها نیاز داریم (۱۴). عدم پیگیری بحث وضعیت ایمنی اماکن ورزشی، عامل بازدارنده مشارکت افراد در ورزش به شمار می‌آید. یکی از راه‌های مهم برای نیل به اهداف جامعه سالم و بهره برداری بهتر از افراد توجه هر چه بیشتر جامعه به ورزش است و این مهم فقط در صورتی تحقق پیدا می‌کند که دید مناسبی به ورزش وجود داشته باشد و فرد از یک رضایت‌مندی نسبی به اماکن و فضاهایی که در آنجا قصد انجام فعالیت ورزشی را دارد برخوردار باشد و این اماکن دارای ایمنی کافی باشند که افراد بتوانند بدون دغدغه به فعالیت‌های ورزشی پردازند.

شرکت در فعالیت‌های ورزشی فرصت‌های مناسبی برای رشد عاطفی، شناختی، ادراکی و اجتماعی گروه‌های مختلف جامعه ایجاد می‌کند. بنابراین یکی از مهم‌ترین وظایف مدیران اماکن ورزشی ایجاد مکانی امن برای کاربران اماکن ورزشی می‌باشد (۴۴). مسائل مربوط به ایمنی اماکن ورزشی و فضاهایی که در آن‌ها به فعالیت ورزشی پرداخته می‌شود معمولاً کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد، در صورتی که حوادث مربوط به برگزاری مسابقات و تمرینات آمادگی ورزشکاران می‌تواند پرهزینه و ناگوار باشد (۲۷).

موارد خطرناک در فضاهای ورزشی که باعث بروز صدماتی شده است بسیار زیاد می باشد اما بدون تردید پیشگیری آسان تر و کم هزینه تر از درمان است. یکی از مهم ترین دلایل انجام این تحقیق این است که مشخص شود اماکن ورزشی استان گیلان از نظر ایمنی دارای چه وضعیتی هستند. با ایجاد محیطی امن برای کاربران اماکن ورزشی می توان از بروز بسیاری از آسیب ها و حوادث جلوگیری کرد.

در تحقیقی که در سال ۲۰۰۲ در ایالات متحده آمریکا صورت گرفت، مشخص شد که بیشترین دلیل آسیب های ورزشی در مدارس، افتادن و زمین خوردن و برخورد با اشیا و تجهیزات موجود در مدرسه بوده است. در سال ۱۹۹۵ هزینه آسیب های دانش آموزان زیر ۱۴ سال در کشور آمریکا، ۱/۲ میلیون دلار برآورد شد. مولر و همکاران^۱ در سال ۱۹۹۵ در آمریکا در زمینه طراحی امکانات ورزشی با ایمنی زیاد و مدیریت آن ها تحقیقی انجام دادند و مواردی را به عنوان عوامل مهم در طراحی تجهیزات و امکانات ورزشی ذکر کردند (۲۸).

با توجه به تحقیقات مذکور و با در نظر گرفتن این موضوع که ایمنی در اماکن ورزشی با جان و مال افراد ارتباط مستقیم دارد و عدم توجه به این نکته باعث به وجود آمدن فاجعه و خسارات جبران ناپذیر می شود و همچنین رضایت مندی افراد از ایمنی اماکن ورزشی باعث گرایش هر چه بیشتر به ورزش شده و این موضوع جامعه را از بسیاری از آسیب های اجتماعی مانند اعتیاد، گرایش به سیگار، بی بند و باری در امان می دارد و باعث می شود که بزرگترین سرمایه های کشور که همانا جوانان می باشند در راستای رسیدن به اهداف متعالی در زندگی دچار لغزش نشوند و آمادگی جسمانی و روانی مناسب برای انجام فعالیت های اجتماعی را داشته باشند، محقق بر آن شد تا با بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی استان گیلان به نتیجه ای در مورد وضعیت ایمنی این اماکن رسیده و سعی بر آن است که در انتها راهکارهای مناسبی ارائه گردد تا در افزایش ایمنی اماکن ورزشی موجود کمک شود.

۱-۴- اهداف تحقیق

۱-۴-۱- هدف کلی

هدف کلی این تحقیق بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان بود.

۱-۴-۲- اهداف اختصاصی

- ۱- تعیین وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان.
- ۲- تعیین وضعیت ایمنی ساختمان و تأسیسات اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان.
- ۳- تعیین وضعیت ایمنی تجهیزات و لوازم ورزشی مورد استفاده در اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان.
- ۴- تعیین وضعیت ایمنی سکوها و جایگاه تماشاچیان اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان.
- ۵- تعیین وضعیت ایمنی استخرهای سرپوشیده استان گیلان.
- ۶- تعیین اولویت ابعاد ایمنی اماکن ورزشی سرپوشیده استان گیلان.

۱-۵- فرضیه های تحقیق

- ۱- بین امتیاز ایمنی امکانات بهداشتی و مقدار متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۲- بین امتیاز ایمنی ساختمان و تأسیسات و مقدار متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۳- بین امتیاز ایمنی لوازم و تجهیزات و مقدار متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۴- بین امتیاز ایمنی جایگاه تماشاچیان و مقدار متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۵- بین امتیاز ایمنی استخرها و مقدار متوسط تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۶- بین اولویت مؤلفه های ایمنی اماکن ورزشی استان گیلان تفاوت معنی داری وجود دارد.

۱-۶- محدودیت های تحقیق

۱-۶-۱- محدوده تحقیق

- ۱- این تحقیق فقط در محدوده سالن های چند منظوره و استخرها انجام شده است و اماکن ورزشی تک رشته و ویژه از حوزه تحقیق خارج شدند.
- ۲- این تحقیق فقط در سالن های شهری شهرستان های استان گیلان به انجام رسیده است و سالن های روستایی از دامنه تحقیق خارج شدند.
- ۳- این تحقیق در فصل پاییز - زمستان ۱۳۹۱ به انجام رسیده است.